

Besluit **Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding hbo-bachelor Bedrijfseconomie van De Haagse Hogeschool**

	Gegevens	
datum	Naam instelling	: De Haagse Hogeschool
31 juli 2014	Naam opleiding	: hbo-bachelor Bedrijfseconomie (240 EC)
onderwerp	Datum aanvraag	: 18 december 2013
Besluit accreditatie	Varianten opleiding	: voltijd, deeltijd
hbo-bachelor	Extra	: Associate Degree programma (120 EC)
Bedrijfseconomie van de	Locatie opleiding	: Den Haag
De Haagse Hogeschool	Datum goedkeuren	
(002375)	panel	: 26 februari 2013
uw kenmerk	Datum locatiebezoek(en)	: 30 september, 2 oktober en 20 november 2013
	Datum visitatierapport	: 31 januari 2013
ons kenmerk		
NVAO/20142588/SL	Beoordelingskaders	
bijlage	3 Beoordelingskader voor de opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523) alsmede het Protocol toetsing Associate Degree programma door de NVAO.	

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het visitatierapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden.

Advies van het visitatiepanel

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel.

De opleiding Bedrijfseconomie leidt op voor het beroep in het brede werkveld van bedrijfseconomen, waarbij de student leert om bij een organisatie een bijdrage te leveren aan het beheersbaar maken van de financiële organisatie in het geheel en de onderliggende processen in het bijzonder.

De opleiding is gebaseerd op het huidige Landelijke Opleidingsprofiel Bedrijfseconomie (LOB). In het LOB zijn de eindkwalificaties uitgewerkt in domeincompetenties met drie niveaus.

Deze competenties zijn gekoppeld aan beroepsproducten. Per beroepsproduct is geconcretiseerd welke kennis, vaardigheden en houding nodig zijn om het betreffende beroepsproduct te maken. Het LOB is samengesteld door het Landelijk Overleg Opleidingen Bedrijfseconomie (LOOBE). Het LOOBE stelt jaarlijks vast in hoeverre het LOB aangepast moet worden, zodat het opleidingsprofiel steeds aansluit bij de actualiteit. Het LOOBE toetst het opleidingsprofiel aan de eisen van gelijksoortige opleidingen in het buitenland. Daarmee wordt de aansluiting van de competenties bij de internationale ontwikkelingen geborgd.

Bij de opleiding Bedrijfseconomie was de geconstateerde behoefte aan internationaal georiënteerde bedrijfseconomen mede de aanleiding om een internationale variant te ontwikkelen genaamd 'International Financial Management & Control'. Deze variant is in september 2012 gestart.

Bij het Associate degree programma Bedrijfseconomie gaat het om dezelfde competenties als bij de bacheloropleiding. Het eindniveau waarop de competenties aan het eind van het Associate degree programma moeten worden beheerst, is lager dan dat van de bachelor.

Op grond van deze afwegingen komt het panel voor standaard 1 tot het oordeel 'voldoende'.

Programma

Het panel heeft tijdens de gesprekken met de docenten geconstateerd dat de studenten aan de ontwikkeling van de beroepscompetenties werken aan de hand van beroepsproducten. Door het werken aan beroepsproducten wordt een kennisbasis opgebouwd in combinatie met een set van vaardigheden. De opleiding begeleidt en stuurt de studenten op samenwerking en de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden bij de projecten en opdrachten. De opleiding kent een Beroepenveldcommissie (BVC) die representatief is voor het werkveld waarvoor opgeleid wordt.

De Beroepenveldcommissie komt minstens driemaal per jaar bij elkaar en adviseert de opleiding onder andere op het gebied van onderwijsontwikkeling en onderwijsbeleid. Ontwikkelingen in het werkveld zijn een vast agendapunt bij de vergaderingen van de BVC.

Om het onderzoek binnen de academie en in het onderwijs te versterken heeft de Academie voor Accounting & Financial Management AFM haar banden met verschillende lectoraten en universiteiten versterkt. Zo neemt de opleiding in toenemende mate deel aan kenniskringen in het domein Economie.

Het panel ziet dat de samenwerking met de Erasmus Universiteit heeft geleid tot het uitbreiden van de Engelstalige literatuur. Elk jaar worden de literatuurlijsten door de Beroepenveldcommissie en de Curriculumcommissie bekeken.

Het panel heeft een samenhangend onderwijsprogramma gezien. Deze samenhang wordt gerealiseerd door:

- de verticale opbouw van de opleiding (samenhang tussen onderwijsblokken);
- de leerlijnen;
- de samenhang binnen onderwijsblokken.

Uit de verschillende documenten en de gesprekken met docenten blijkt dat de opleiding verschillende werkvormen hanteert. Naast hoor- en werkcolleges wordt er veel samengewerkt in projecten en Action Learning Opdrachten (ALO's).

AFM heeft voor 2013 het gebruik van digitale leermiddelen in het onderwijs als een beleidsspeerpunt aangewezen. De opleidingen willen voorop lopen in het gebruik van een digitale leer- en werkomgeving (DLWO). De academie heeft diverse projecten in gang gezet, zoals digitaal toetsen in samenwerking met andere hogescholen en het gebruik van smartboards en tablets binnen het onderwijs.

Het panel ziet dat het curriculum dusdanig is opgebouwd dat het de studielast evenredig verdeelt. Dit is ook het geval bij studenten met een beperking. Daar is een beleid voor opgezet waarbij er

Pagina 3 van 7 sprake is van extra begeleiding. Het panel is tevreden te zien dat er een werkend systeem bestaat om studenten op te vangen en te begeleiden met alle aspecten van het studeren. Bij de studiebegeleiding werkt de opleiding naar zelfsturing. Studenten worden aan het begin van hun studie intensief begeleid en vervolgens meer losgelaten. Voor standaard 2 komt het panel tot het oordeel 'goed'. Voor de standaarden 3, 4, 5, 6 en 7 komt het panel tot het oordeel 'voldoende'.

Personeel

Het panel heeft geconstateerd dat personeelsbeleid op academieniveau is vastgesteld. Het personeelsbeleid staat beschreven in het Strategisch Personeelsplan (SPP) van de academie. Daarin komen ambities, doelen en wijze van uitvoering aan de orde. Het percentage masters en gepromoveerden bij de academie is de laatste jaren gestegen: per 2013 heeft 85% van het docententeam een mastergraad en zijn drie docenten (4%) gepromoveerd. De aanwezige expertise van de docenten sluit aan bij de eisen van de opleiding. De meeste docenten hebben een onderzoeksachtergrond en enkelen zijn actief op het gebied van onderzoek. Ook het hoge aantal gepromoveerden binnen het team, en de tevredenheid onder de studenten doen het overtuigen panel ervan overtuigen dat het personeel adequaat is en gekwalificeerd. Voor de standaarden 8 en 10 komt het panel tot het oordeel 'voldoende'. Voor standaard 9 komt het panel tot het oordeel 'goed'.

Voorzieningen

De faciliteiten zijn in orde bevonden door het panel. De onderwijsruimtes in combinatie met de bibliotheek en het bekwame personeel doet overtuigen dat het toereikend is om het onderwijsprogramma te realiseren. De standaarden 11 en 12 beoordeelt het panel als 'voldoende'.

Kwaliteitszorg

Via regelmatige evaluatieonderzoeken wordt de kwaliteit bewaakt van de beoogde eindkwalificaties, de aansluiting met de beroepspraktijk, het personeel, de toetsing en het gerealiseerde eindniveau. Het kwaliteitsbeleid is vastgelegd in het Handboek Kwaliteitszorg. De opleiding besteedt veel tijd en aandacht aan de PDCA-cyclus, wat blijkt uit de gesprekken met het management en de documentatie. Op basis van de evaluaties worden op verschillende niveaus maatregelen geformuleerd en de daaruit voortkomende acties worden door de directeur of teamleider als opdrachten uitgezet bij commissies, docenten of in de organisatie van de opleiding/academie. Voor de standaarden 13, 14 en 15 komt het panel tot het oordeel 'goed'.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De kwaliteit van toetsing en beoordeling wordt gewaarborgd door een goed werkend systeem van Examen- en Toetscommissie. De studenten worden adequaat getoetst op de kwalificaties waarbij er bij het afstuderen een specifieke focus is op de drie kerncompetenties. Er zijn initieel 20 eindwerken bekeken en beoordeeld door het auditpanel. Hierbij is geconstateerd dat niet alle eindwerken aan de maat waren. Dit heeft voornamelijk te maken met taalkundigheid en de opzet en structuur van het onderzoek. Vanwege het feit dat het panel onvoldoendes is tegen gekomen in de eerste steekproef van de eindwerken is er opgeschaald uit de jongste lichting. Het afstudeerbeleid is aangescherpt en dit heeft zijn weerslag op de kwaliteit. Van het studiejaar 2013 zijn opnieuw 10 eindwerken beoordeeld. Het niveau van alle eindwerken was voldoende. Het panel beoordeelt standaard 16 als 'voldoende'.

Concluderend: Het panel beoordeelt de opleiding als geheel, en conform de daartoe door de NVAO aangereikte beslisregels, met een "voldoende".

De NVAO onderschrijft de aanbeveling van het panel bij standaard 16 (toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties) om de geconstateerde opgaande lijn met betrekking tot het niveau van de eindwerken vast te houden en als blijvend aandachtspunt te hanteren.

Besluit

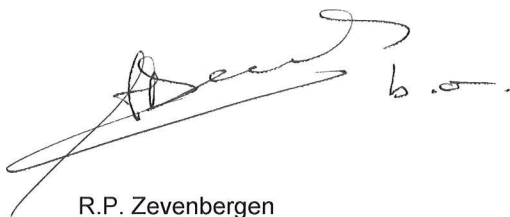
Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, tweede lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de De Haagse Hogeschool te Den Haag in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 28 april 2014 naar voren te brengen. Bij e-mail van 22 mei 2014 heeft de instelling gereageerd op het voornemen tot besluit. Dit heeft geleid tot aanvulling van bijlage 2 in het definitieve besluit.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de hbo-bachelor Bedrijfseconomie (240 ECTS; variant: voltijd, deeltijd; en het Associate Degree programma; 120 ECTS; variant: deeltijd; locatie: Den Haag) van De Haagse Hogeschool te Den Haag.
De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 31 juli 2014 en is van kracht tot en met 30 juli 2020.

Den Haag, 31 juli 2014

De NVAO
Voor deze:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R.P. Zevenbergen', with a long horizontal stroke extending to the left.

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2. Programma	De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Goed
	De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende
	De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende
	Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende
	Het programma is studeerbaar.	Voldoende
	De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.	Voldoende
3. Personeel	De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.	Voldoende
	Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	Goed
	De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.	Voldoende
4. Voorzieningen	De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Voldoende
	De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende
5. Kwaliteitszorg	De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Goed
	De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.	Goed
	Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.	Goed
6. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende

Tabel 1: Uitval uit het eerste jaar.

Cohort	2007	2008	2009	2010	2011
Uitval (vt)	39,7%	46,3%	42,6%	53,3%	50,2%
Uitval (dt)	43,8%	53,3%	60,9%	35,0%	52,6%
Uitval (ad)					83,3%

Tabel 2: Uitval uit de bachelor.

Cohort	2004	2005	2006	2007	2008
Uitval (vt)	19,6%	13,0%	20,8%	16,4%	19,2%
Uitval (dt)	28,6%	44,4%	50,0%	22,2%	40,0%

Tabel 3: Rendement.

Cohort	2005	2006	2007
Rendement (vt)	40,3%	28,7%	37,8%
Rendement (dt)	25,5%	27,7%	27,5%

Tabel 4: Docentkwaliteit.

Graad	Ma	PhD
Percentage	79%	4%

Tabel 5: Docent-studentratio.

Ratio	1:25
-------	------

Tabel 6: Contacturen.

Studiejaar	1	2	3	4
Contacturen (vt)	22	20	12	10
Contacturen (dt)	7	5	5	5

- R.J.M. van der Hoorn MBA (voorzitter), is een van de directeuren van de Hobéon Groep en heeft binnen het hoger onderwijs ruime ervaring met audits;
- E.A. Ploegman is Register Accountant (lid) Sinds 1994 is zij opleidingscoördinator en docente HBO-accountancy voor de vakken administratieve organisatie, leer van de accountantscontrole (bachelor en post bachelor) en externe verslaggeving;
- J.P. Nieuwenhuizen (lid), is auditor voor Bedrijfseconomie. Heeft jarenlang topfuncties in het bankwezen vervuld; onder meer CEO optiebeurs Amsterdam, Londen;
- L.N.M. Straathof (lid), is Register Accountant en heeft 35 jaar ervaring in het accountantsberoep, waarvan 17 op het niveau van partner bij KPMG;
- J.S. Chamrai is derdejaars student bij de hbo-bacheloropleiding Bedrijfseconomie van Hogeschool Utrecht.

Het panel werd ondersteund door F. Telwin MSc, secretaris (gecertificeerd).